

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Γ Ν Ω Μ Ο Δ Ο Τ Η Σ Η Μ Ε Α Ρ Ι Θ Μ Ο 30/2016
ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΣΤ' ΤΜΗΜΑΤΟΣ**

Συνεδρίαση της 16^{ης} Φεβρουαρίου 2016

Σύνθεση

Πρόεδρος: Ιωάννης – Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη : Ιωάννης Διονυσόπουλος, Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος, Βασιλική Τύρου, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Γεώργιος Ανδρέου, Ευαγγελία Σκαλτσά, Παναγιώτα – Ελευθερία Δασκαλέα – Ασημακοπούλου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Αρ. Πρωτ. Ερωτήματος: Το έγγραφο με αρ. πρωτ. Φ.841 / 9 / 133600 / 05-08-2015 / Υπουργείο Εθνικής Άμυνας / Γενική Διεύθυνση Οικονομικού Σχεδιασμού & Υποστήριξης / Διεύθυνση Οικονομικού / Τμήμα Οικονομικής Μέριμνας και Λογιστικού (ΥΕΘΑ/ΓΔΟΣΥ/ΔΟΙ/Τμ.Οικ.Μ.&Λ.).

Εισηγητής : Γεώργιος Σπ. Ανδρέου, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται, μετά από την έκδοση των αποφάσεων του ΣΤ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας με αριθμούς 1287/2013 και 3606/2012: α) Αν η αρμόδια οικονομική υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας έχει κατά νόμο τη δυνατότητα να συνυπολογίσει στη ζημία, που έχουν υποστεί οι αποκατασταθέντες στρατιωτικοί, ύστερα από την ακύρωση από τα αρμόδια δικαστήρια των πράξεων της Διοίκησης, με τις οποίες είχαν παρανόμως αποστρατευθεί, τα εισοδήματα που τυχόν απέκτησαν από την εκμίσθωση της εργασίας τους σε τρίτους κατά το χρονικό διάστημα της παράνομης αποστρατείας τους και αν έχει κατά νόμο τη δυνατότητα να μην αναζητήσει τις αρνητικές διαφορές, που ενδεχομένως προκύπτουν από τον εν λόγω συνυπολογισμό. β) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο προηγούμενο σκέλος του ερωτήματος και με δεδομένο ότι οι παραπάνω στρατιωτικοί έχουν ήδη εγγράφως επιφυλαχθεί για την διεκδίκηση δια της

δικαστικής οδού των αξιώσεών τους κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που απορρέουν από την προαναφερθείσα αιτία, αν η αυτή ως άνω υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας έχει κατά νόμο τη δυνατότητα να προβεί στην καταβολή των οφειλομένων στους αποκατασταθέντες στρατιωτικούς αναδρομικών αποδοχών, αν δεν υποβάλουν προηγουμένως προς αυτήν υπεύθυνη δήλωση, με την οποία θα δηλώσουν ότι παραιτούνται από κάθε δικαστική ή εξώδικη διεκδίκηση των σχετικών με τις παραπάνω αναδρομικές αποδοχές οικονομικών αξιώσεών τους. γ) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο σκέλος του ερωτήματος, αν τα εισοδήματα, που απέκτησαν κατά το χρονικό διάστημα της παράνομης αποστρατείας τους οι κατά τα προαναφερθέντα αποκατασταθέντες στρατιωτικοί, οι οποίοι, όμως, εμπίπτουν στην κατηγορία των προσώπων της παραγράφου 4 του άρθρου 53 του ν.δ. 1400/1973, όπως είναι π.χ. οι αξιωματικοί (ΥΙ), στους οποίους επιτρέπεται η άσκηση ιδιωτικού επαγγέλματος κατά το χρόνο που διατελούν σε κατάσταση ενέργειας, εξαιρούνται κατά νόμο του συνυπολογισμού στην παραπάνω οικονομική ζημία, που οι ίδιοι υπέστησαν από τη μη νόμιμη καταβολή σε αυτούς των νόμιμων αποδοχών τους κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα.

Για τα ως άνω ερωτήματα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους γνωμοδότησε ως ακολούθως:

Ιστορικό.

[1]. Το Συμβούλιο της Επικρατείας, με την απόφασή του με αριθμό 1287/2013 δέχθηκε ότι « κατά τα ήδη εκτεθέντα στη σκέψη 4, το δικάσαν Εφετείο έσφαλε κατά την κρίση του ότι το κέρδος που αποκόμισε ο αναιρεσείων από την εργασία του στην κλινική "....." έπρεπε να συνυπολογισθεί στην ζημία που αυτός υπέστη. Τούτο δε, διότι η ωφέλεια από τους μισθούς που έλαβε ο αναιρεσείων από την εργασία του στην ως άνω κλινική, δεν προήλθε από τον ζημιογόνο αποκλεισμό του από τον διαγωνισμό, εξαιτίας του οποίου δεν διορίσθηκε από 1-1-1998, αλλά οφείλεται στην δική του αυτόνομη δραστηριότητα, η οποία πηγάζει από την ελευθερία δράσης του, υπερβαίνοντας την κατ' άρθρο 300 του ΑΚ υποχρέωσή του για περιορισμό της έκτασης της ζημίας (πρβλ. ΑΠ 1278 /

ΓΧ

2005), και, ως εκ τούτου, συνιστά αυτοτελή λόγο κτήσης και διατήρησης του κέρδους από αυτόν, εκτός του δικαίου της αποζημίωσης . Συνεπώς, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο καταλογισμός του προκύψαντος οφέλους στη ζημία αντίκειται στην καλή πίστη, δεδομένου ότι, με τον τρόπο αυτό, η Διοίκηση θα επωφελείτο από την επιμέλεια εκείνου, κατά του οποίου είχε εκδοθεί η κριθείσα ως παράνομη πράξη της, με αποτέλεσμα να περιορίζονται, από ενέργειες του ζημιωθέντος οι συνέπειες της παρανομίας της» (βλ. σκέψη με αρ. 9 της ως άνω απόφασης).

[2]. Το αυτό ως άνω δικαστήριο, με την απόφασή του με αριθμό 3606/2012 δέχθηκε ότι « η ζημία που υπέστη ο αναιρεσίβλητος από την παράνομη αποβολή του από το Πυροσβεστικό Σώμα και η συνεπεία τούτου μη χορήγηση των σχετικών αποδοχών δεν μπορεί να συμψηφισθεί με την ωφέλεια που αυτός αποκόμισε από την απασχόλησή του ως σερβιτόρος και ως υπάλληλος νοσοκομείου, κατά το διάστημα της παράνομης απομάκρυνσής του (1998-2001), εφόσον η ωφέλεια αυτή.....δεν προήλθε από την ίδια αιτία, δηλαδή τη ζημιογόνο αποβολή, αλλά από αυτόνομη προσωπική δραστηριότητα του δικαιούχου της αποζημίωσης, η οποία αποτελεί αυτοτελή λόγο κτήσεως. Επειδή..... το κέρδος που αποκόμισε ο αναιρεσίβλητος από την δική του αυτόνομη δραστηριότητα, η οποία συνίσταται στην ένταση των προσπαθειών του για να αντιμετωπίσει, με τις δικές του δυνάμεις, την ζημία που προκλήθηκε, δεν συνυπολογίζεται σε αυτήν. Τούτο δε, διότι η εν λόγω δραστηριότητα πηγάζει από την ελευθερία δράσεως του ζημιωθέντος, υπερβαίνει την κατ' άρθρο 300 του ΑΚ υποχρέωσή του για περιορισμό της εκτάσεως της ζημίας και, ως εκ τούτου, συνιστά αυτοτελή λόγο κτήσεως και διατηρήσεως του κέρδους από αυτόν, εκτός του δικαίου της αποζημίωσης » (βλ. σκέψεις με αρ. 3 και 4 της ως άνω απόφασης).

[3]. Έχουσα υπόψη της τις προαναφερόμενες δύο αποφάσεις του ΣτΕ, η Γενική Διεύθυνση Οικονομικού Σχεδιασμού & Υποστήριξης / Διεύθυνση Οικονομικού του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας έθεσε το διερευνώμενο ερώτημα, χωρίς να παρέξει περαιτέρω συγκεκριμένο ιστορικό για εξατομικευμένη περίπτωση στρατιωτικού, που αποκαθίσταται, προφανώς διότι θεωρεί ότι αυτό έχει γενικό χαρακτήρα, καθότι αφορά σε όλα τα από τη Διοίκηση αποκαθιστάμενα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, ύστερα από συμμόρφωση της τελευταίας προς αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων, τα οποία με αυτές ακύρωσαν τις

διοικητικές πράξεις των οργάνων του Ελληνικού Δημοσίου / Υπουργείου Εθνικής Άμυνας , με τις οποίες είχαν παρανόμως αποστρατευθεί τα εν λόγω στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων.

Νομικό Πλαίσιο.

[4]. Στις διατάξεις των άρθρων 297,298 και 300 του Αστικού Κώδικα, ορίζονται τα ακόλουθα:

« Άρθρο 297. Ο υπόχρεος σε αποζημίωση οφείλει να την παράσχει σε χρήμα. Αντί για χρηματική αποζημίωση το δικαστήριο μπορεί, εκτιμώντας τις ειδικές περιστάσεις, να διατάξει την αποκατάσταση της προηγούμενης κατάστασης, εφόσον η αποζημίωση με τον τρόπο αυτό δεν προσκρούει στο συμφέρον του δανειστή .

Άρθρο 298. Η αποζημίωση περιλαμβάνει τη μείωση της υπάρχουσας περιουσίας του δανειστή (θετική ζημία) καθώς και το διαφυγόν κέρδος. Τέτοιο κέρδος λογίζεται εκείνο που προσδοκά κανείς με πιθανότητα σύμφωνα με τη συνηθισμένη πορεία των πραγμάτων ή τις ειδικές περιστάσεις και ιδίως τα προπαρασκευαστικά μέτρα του έχουν ληφθεί .

Άρθρο 300. Αν εκείνος που ζημιώθηκε συντέλεσε από δικό του πταίσμα στη ζημία ή την έκτασή της, το δικαστήριο μπορεί να μην επιδικάσει αποζημίωση ή να μειώσει το ποσό της. Το ίδιο ισχύει και όταν εκείνος που ζημιώθηκε παρέλειψε να αποτρέψει ή να περιορίσει τη ζημία ή δεν επέστησε την προσοχή του οφειλέτη στον κίνδυνο ασυνήθιστα μεγάλης ζημίας, τον οποίο ο οφειλέτης ούτε γνώριζε ούτε όφειλε να γνωρίζει.....».

[5]. Περαιτέρω, στις διατάξεις των παρ. 3 περ. α' και 4 του άρθρου 63 του ν.δ.1400/1973 « Περί καταστάσεων των αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων » (Α' 114) ορίζεται ότι:

« Άρθρο 63. 1... 2...3. Απαγορεύεται εις τους εν ενεργεία αξιωματικούς: α) Η επ' αμοιβή άσκησης ιδιωτικού έργου ή εργασίας ή άσκησης παντός βιοποριστικού επαγγέλματος... 4. Κατ' εξαίρεσιν επιτρέπεται: α) Εις τους υγειονομικούς αξιωματικούς η άσκησης του ιατρικού επαγγέλματος ιδιωτικώς κατά τας εκτός υπηρεσίας ώρας, συμφώνως προς την ιατρικήν δεοντολογίαν, κατά τας διατάξεις του περί κώδικος ασκήσεως του ιατρικού επαγγέλματος νόμου, κατόπιν εγκριτικής διαταγής του Αρχηγού του οικείου Κλάδου, δυναμένου να εκχωρήση το δικαίωμα τούτο εις τους διοικητάς των σχηματισμών ».

ΓΧ

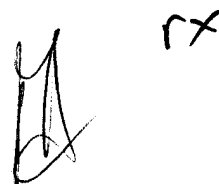
Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων.

Από το σύνολο των προαναφερομένων διατάξεων, ερμηνευομένων αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, με συνεκτίμηση και των νομολογιακών παραδοχών συνάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα:

[6]. Ως ζημία, νοείται κάθε βλάβη που προκαλείται στα υλικά ή άυλα αγαθά ενός προσώπου, δηλαδή κάθε δυσμενής μεταβολή αυτών. Ανάλογα με το αν η ζημία προξενείται στα περιουσιακής φύσης αγαθά του προσώπου ή σε βάρος της προσωπικότητάς του, αυτή διακρίνεται σε περιουσιακή ζημία και ηθική βλάβη. Για την εξεύρεση ειδικά της περιουσιακής ζημίας γίνεται - κατά την κρατούσα γνώμη - σύγκριση μεταξύ της τωρινής, δηλαδή μετά το ζημιογόνο γεγονός, περιουσιακής κατάστασης του ζημιωθέντος (πραγματική κατάσταση) και εκείνης που θα υπήρχε αν το ζημιογόνο γεγονός δεν είχε λάβει χώρα (υποθετική κατάσταση). Η περιουσιακή ζημία συνίσταται στην διαφορά που προκύπτει από την σύγκριση των δύο αυτών καταστάσεων, πραγματικής και υποθετικής (βλ. ενδεικτικά τη θεωρία: Α. Λιτζερόπουλου. ΕρμΑΚ. Εισαγωγή στα άρθρα 297-300, αρ.1 - Μ. Σταθόπουλου. Γεν. Ενοχ. Δ. Τομ.Α'. Έκδ. 1978, σελ. 244 - Α.Γεωργιάδη & Μ.Σταθόπουλου. Κατ' άρθρο ερμηνεία ΑΚ. Τομ. Β'. Έκδ. 1979, σελ. 62 - Μ.Σταθόπουλου. Επιτομή Γεν.Ενοχ.Δ. Έκδ. 2004. Ανατ.2014, σελ. 164 - Α. Γεωργιάδη. Ενοχ.Δ. Γεν. Μέρος. Έκδ. 2015, σελ. 141-142 - και την πάγια νομολογία ΑΠ 1510/2014- ΑΠ 74/2014 - ΑΠ 904/2010 ΝοΒ 59,305 - ΑΠ 394/1997 ΝοΒ 1998,1425 - ΑΠ 523/1995 - ΑΠ 137/1989 - ΑΠ 1812/1985 - ΑΠ 642/1982 ΝοΒ 31,499 - ΑΠ 89/1978 ΕΕΝ 45,463 - ΑΠ 1286/1976 ΝοΒ 25,906 - ΑΠ 807/1973 ΝοΒ 22,321 - ΑΠ 45/1973 ΝοΒ 21,743 - ΑΠ 172/1969 ΝοΒ 17, 836 - ΕφΠατρ 137/2007 και 739/2006 - και ακόμα, ΣτΕ 1618/2015 - ΣτΕ 296/2015 - ΣτΕ 866/2011 - ΔΕφΑΘ 3666/2013). Κρίσιμη δε για τον προσδιορισμό της έκτασης της ζημίας είναι η επίπτωση του ζημιογόνου γεγονότος σε όλα τα περιουσιακά αγαθά του ζημιωθέντος και όχι μόνο η βλάβη ενός συγκεκριμένου και άμεσα θιγέντος αγαθού, μολονότι, πρακτικά βέβαια, κάποιος θα ξεκινήσει από το τελευταίο για τον κατ' αρχάς προσδιορισμό της ζημίας (Μ. Σταθόπουλου [Γεν. Ενοχ.Δ.], όπου ανωτέρω, σελ. 344-345 - Α. Γεωργιάδη & Μ. Σταθόπουλου, όπου ανωτέρω, σελ. 62 - Μ.Σταθόπουλου [Επιτομή Γεν.Ενοχ.Δ.], όπου ανωτέρω, σελ. 164 - Α. Γεωργιάδη, όπου ανωτέρω, σελ. 142).

[7]. Και ναι μεν η ύπαρξη ζημίας συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση για τη γένεση ενοχής προς αποζημίωση, αλλά πρέπει να υπάρχει ταυτόχρονα και νομοθετική πρόβλεψη, με την οποία το ζημιογόνο γεγονός να ανάγεται κατ' αρχάς, σε λόγο ευθύνης προς αποζημίωση, περαιτέρω δε, πρέπει να υφίσταται και αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ του νομοθετικά προβλεπόμενου λόγου ευθύνης και της ζημίας (Μ. Σταθόπουλου [Γεν. Ενοχ. Δ.], όπου ανωτέρω, σελ. 263 με παραπ. σε νομολογία – Α. Γεωργιάδη & Μ. Σταθόπουλου, όπου ανωτέρω, σελ. 72 με παραπ. σε νομολογία – Μ. Σταθόπουλου [Επιτομή Γεν. Ενοχ. Δ.], όπου ανωτέρω, σελ. 299 – Α. Γεωργιάδη, όπου ανωτέρω, σελ. 140 και 145 – Πην. Αγαλοπούλου. Βασικές έννοιες Αστικού Δικαίου. Έκδ. Γ', σελ. 68).

[8]. Ειδικότερα, και όσον αφορά στο Δημόσιο, για να στοιχειοθετηθεί, κατά την έννοια του άρθρου 105 ΕισΝΑΚ, ευθύνη αυτού προς αποζημίωση, απαιτείται να συντρέχουν σωρευτικά (ΣτΕ 4410/2015 – ΣτΕ 1278/2013 – ΣτΕ 322/2009 7μ. – ΣτΕ 1023,1024 και 1025/2005) οι εξής προϋποθέσεις: α) Παράνομη πράξη ή παράλειψη ή υλική ενέργεια ή παράλειψη υλικής ενέργειας οργάνων του Δημοσίου κατά την άσκηση της ανατεθειμένης σε αυτά δημόσιας εξουσίας, β) επέλευση ζημίας και γ) αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της παράνομης πράξης ή παράλειψης ή υλικής ενέργειας ή παράλειψης υλικής ενέργειας και της επελθούσας ζημίας (ΣτΕ 4410/2015 – ΣτΕ 322/2009 7μ.), χωρίς να απαιτείται και η διαπίστωση πταίσματος των οργάνων του (ΣτΕ 4010/2015 – ΣτΕ 1184/2013 – ΣτΕ 1413/2006 7μ. – ΣτΕ 2727/2003), καθώς με την προαναφερθείσα διάταξη έχει θεσμοθετηθεί η αντικειμενική ευθύνη του Ελληνικού Δημοσίου προς αποζημίωση. Ευθύνη του Δημοσίου γεννάται όχι μόνο από την έκδοση μη νόμιμης εκτελεστής διοικητικής πράξης ή από τη μη νόμιμη παράλειψη έκδοση τέτοιας πράξης, αλλά και από μη νόμιμες υλικές ενέργειες των οργάνων του Δημοσίου ή από παραλείψεις οφειλόμενων νόμιμων υλικών ενεργειών αυτών, εφόσον οι εν λόγω υλικές αυτές ενέργειες ή παραλείψεις συνάπτονται με την οργάνωση και τη λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών και δε συνάπτονται με την ιδιωτική διαχείριση του Δημοσίου, επιπλέον δε δεν προκλήθηκαν από όργανα που ενήργησαν εκτός του κύκλου των υπηρεσιακών τους καθηκόντων (ΑΕΔ 5/1995 – ΣτΕ 4410/2015 – ΣτΕ 2664/2015 – ΣτΕ 1521/2015 με περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία –

ΣΤΕ 3528/2014 – ΣΤΕ 2224/2014 – ΣΤΕ 2202/2014 – ΣΤΕ 1068/2014 με περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία - ΣΤΕ 1184/2013). Κατά την έννοια της ίδιας διάταξης ευθύνη του Δημοσίου υπάρχει και όταν παραλείπονται τα ιδιαίτερα καθήκοντα και υποχρεώσεις που προσιδιάζουν στη συγκεκριμένη υπηρεσία και προσδιορίζονται από την εν γένει κείμενη νομοθεσία, τους οικείους κανονισμούς, τα διδάγματα της κοινής πείρας και τις αρχές της καλής πίστης (ΣΤΕ 4410/2015 με περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία – ΣΤΕ 2669/2015 με περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία – ΣΤΕ 1906/2015 – ΣΤΕ 4736/2014 – ΣΤΕ 1068/2014 με περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία – ΣΤΕ 2202/2014 με περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία – ΣΤΕ 2224/2014 με περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία – ΣΤΕ 1184/2013 – ΣΤΕ 4100/2012 – ΣΤΕ 4133/2011 7μ. – ΣΤΕ 1019/2008 – ΣΤΕ 2741/2007 – ΣΤΕ 2796/2006 7μ. – ΣΤΕ 2579/2006 – ΣΤΕ 2146/2004 – ΣΤΕ 2727/2003 – ΣΤΕ 2733/2003 – ΣΤΕ 1221/2002 – ΣΤΕ 3632/2001).

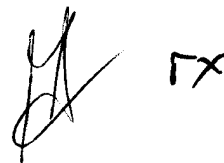
[9]. Είναι, όμως, δυνατόν από ένα ζημιογόνο γεγονός να προκύπτει και κάποια ωφέλεια. Σε περίπτωση που η εν λόγω ωφέλεια τελεί σε αιτιώδη σύνδεσμο προς αυτό, πραγματική ζημία συνιστά ό,τι απομένει μετά την αφαίρεση αυτής (ΑΠ 384/2013 – ΑΠ 537/2006 – ΑΠ 394/1997 ΝοΒ 1998, σελ. 1425 επ. – ΑΠ 523/1995 – ΑΠ 137/1989 – ΑΠ 1009/1987 - ΑΠ 1812/1985 - ΑΠ 880/1982 – ΑΠ 642/1982 – ΣΤΕ 1650/2015 – ΣΤΕ 1618/2015 – ΣΤΕ 1986/2014 – ΣΤΕ 4441/2013 – ΣΤΕ 1287/2013 – ΣΤΕ 4100/2012 – ΣΤΕ 3732/2012 – ΣΤΕ 866/2011 – ΣΤΕ 1585/2009), πράγμα που *a contrario* σημαίνει ότι, σε περίπτωση έλλειψης του ως άνω αιτιώδους συνδέσμου, ο συνυπολογισμός της ωφέλειας στη ζημία δεν είναι νομικά ανεκτός. Τέτοιος σύνδεσμος δεν υπάρχει - οπότε η ωφέλεια δεν συνυπολογίζεται στη ζημία – όταν η ωφέλεια και η ζημία στηρίζονται σε διαφορετική αιτία η κάθε μία (ΑΠ 394/1997 ΝοΒ 1998, 1425 - ΑΠ 1812/1985 – ΑΠ 642/1982 – ΣΤΕ 1618/2015 – ΣΤΕ 1287/2013 – ΣΤΕ 3732/2012 – ΣΤΕ 3606/2012 – ΣΤΕ 866/2011) , καθώς και όταν ένας τέτοιος συνυπολογισμός αντίκειται, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, στην καλή πίστη (ΑΠ 537/2006 – ΑΠ 523/1985 ΝοΒ 1997, 966 – ΑΠ 137/1989 – ΣΤΕ 296/2015 – ΣΤΕ 3732/2012 – ΣΤΕ 866/2011).

[10]. Μετά ταύτα για το ερώτημα διαμορφώθησαν δύο γνώμες.

Κατά την γνώμη της πλειοψηφίας, η οποία απαρτίσθηκε από τους Ιωάννη – Κωνσταντίνο Χαλκιά, Αντιπρόεδρο του Ν.Σ.Κ., Ιωάννη Διονυσόπουλο, Σπυρίδωνα Παπαγιαννόπουλο, Νικόλαο Δασκαλαντωνάκη, Ευαγγελία Σκαλτσά και Παναγιώτα– Ελευθερία Δασκαλέα–Ασημακοπούλου, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους [ψηφοί έξι (6)] στο α΄ σκέλος του ερωτήματος αρμόζει η ακόλουθη απάντηση:

[11]. Με τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας με αριθμό 1287/2013 και 3606/2012 δεν ακυρώθηκαν ως παράνομες διοικητικές πράξεις αποστράτευσης στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και, συνακόλουθα, δεν αντιμετωπίσθηκε θέμα διοικητικής και οικονομικής αποκατάστασης στρατιωτικών. Επομένως δεν τίθεται θέμα εφαρμογής των εν λόγω δύο αποφάσεων από τις οικονομικές υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Πέραν τούτου, οι προαναφερόμενες δύο αποφάσεις του ΣτΕ εκδόθηκαν επί συγκεκριμένων περιπτώσεων αιτήσεων ακύρωσης, με συνέπεια το δεδδικασμένο, που απορρέει από αυτές, να ισχύει μόνο μεταξύ των διαδίκων της κάθε μίας περίπτωσης και να μη μπορεί, ως εκ τούτου, να τύχει γενικότερης εφαρμογής. Εξάλλου τα εισοδήματα, που τυχόν απέκτησαν οι παρανόμως αποστρατευθέντες στρατιωτικοί από την εκμίσθωση της εργασίας τους σε τρίτους κατά τη διάρκεια της παράνομης αποστρατείας τους, τελούν σε προφανή αιτιώδη σύνδεσμο προς το ζημιογόνο γεγονός, δηλαδή την παράνομη αποστράτευση, πράγμα που σημαίνει ότι ωφέλεια και ζημία στηρίζονται στην ίδια αιτία, η εκμίσθωση δε της εργασίας τους σε τρίτους, κατά το χρονικό διάστημα της παράνομης αποστρατείας τους, δεν υπερβαίνει το από το άρθρο 300 ΑΚ απορρέον βάρος τους για περιορισμό της έκτασης της ζημίας.

[12]. Περαιτέρω, και σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 63 παρ. 3 περ. α΄ και 4 ν.δ. 1400/1973 (Α΄ 114), απαγορεύεται στους στρατιωτικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, μεταξύ άλλων, η με αμοιβή άσκηση ιδιωτικού έργου ή εργασίας ή άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος (με εξαίρεση τους υγειονομικούς αξιωματικούς και αυτούς του μουσικού σώματος, στους οποίους επιτρέπεται η άσκηση ιδιωτικού επαγγέλματος υπό προϋποθέσεις). Συνεπώς στις περιπτώσεις αναδρομικής διοικητικής και οικονομικής αποκατάστασής τους – μετά την έκδοση ακυρωτικών δικαστικών αποφάσεων και τη συμμόρφωση της Διοίκησης προς αυτές – θα πρέπει, κατά την γνώμη της πλειοψηφίας να αφαιρούνται από

Handwritten signature and initials, possibly 'ΓΧ', located at the bottom right of the page.

τις καταβλητέες σ' αυτούς αποδοχές τα εισοδήματα, που τυχόν απέκτησαν από την εκμίσθωση της εργασίας τους σε τρίτους κατά το χρονικό διάστημα της παράνομης αποστρατείας τους, ώστε να μην επέρχεται πλουτισμός αυτών. (ΣΤΕ 296/2015 – ΝΣΚ 66/2010, 133/2009, 479/2008, 215/2008, 129/2008, 412/2007, 585 και 379/1995).

[13]. Ενόψει όλων των ανωτέρω, αλλά κυρίως της έννοιας της ζημίας, όπως έχει αναλυθεί στις παραγράφους 6-9 της παρούσας Γνωμοδότησης, στην περίπτωση που τα προεκτεθέντα εισοδήματα είναι, κατά χρηματικό ποσό, μεγαλύτερα από τις καταβλητέες στους αποκαθιστάμενους στρατιωτικούς αποδοχές, η αρμόδια οικονομική υπηρεσία δεν νομιμοποιείται κατά νόμο στην αναζήτηση της σχετικής διαφοράς μεταξύ των δύο ποσών, διότι η καταβολή των αναδρομικών αποδοχών στους αποκαθιστάμενους αξιωματικούς αποσκοπεί αποκλειστικά και μόνο στην αποκατάσταση της όποιας τυχόν οικονομικής ζημίας υπέστησαν από την παράνομη αποστράτευσή τους και, επομένως, εάν η εν λόγω οικονομική ζημία έχει καλυφθεί από εισοδήματα που τυχόν απέκτησαν από την εκμίσθωση της εργασίας τους σε τρίτους, το εναπομένον χρηματικό ποσό από τα προαναφερόμενα εισοδήματα των παρανόμως αποστρατευθέντων αξιωματικών δεν νομιμοποιείται να το αναζητήσει η αρμόδια οικονομική υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

[14]. Κατά τη γνώμη, όμως, της μειοψηφίας, η οποία απαρτίσθηκε από τους Βασιλική Τύρου και Γεώργιο Ανδρέου, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους [ψηφοί δύο (2)] για το α' σκέλος του ερωτήματος αρμόζει η ακόλουθη απάντηση. Οι αποφάσεις με αριθμό 1287/2013 και 3606/2012 του ΣΤΕ ναι μεν δεν αφορούν σε ακύρωση πράξεων, με τις οποίες στρατιωτικοί παρανόμως τέθηκαν σε αποστρατεία, πλην, όμως, με αυτές ερμηνεύονται για άλλη μία φορά οι διατάξεις που αφορούν στο μείζονος σπουδαιότητας νομικό ζήτημα του συνυπολογισμού της ωφέλειας στη ζημία και, επομένως, πρέπει οπωσδήποτε να ληφθούν υπόψη για τη στοιχειοθέτηση της απάντησης στο τεθέν ερώτημα. Από τον κανόνα ότι η ωφέλεια πρέπει να συνυπολογίζεται στη ζημία γίνονται δεκτές εξαιρέσεις με σκοπό να αποφεύγονται κάποιες αδικίες από τον εν λόγω τρόπο υπολογισμού της ζημίας και το μέσο που έχει επικρατήσει για να επιτυγχάνεται ο σκοπός αυτός είναι η πρόσφορη αιτιότητα, δηλαδή η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ ωφέλειας και ζημίας. Τέτοιος σύνδεσμος δεν υπάρχει – οπότε η ωφέλεια δεν συνυπολογίζεται στη ζημία – όταν ωφέλεια και ζημία στηρίζονται σε

διαφορετική αιτία η κάθε μία, καθώς και όταν ένας τέτοιος συνυπολογισμός αντίκειται, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, στη καλή πίστη. Ειδικότερα δεν συνυπολογίζονται στη ζημία τα εισοδήματα, τα οποία αποκόμισε ο ζημιωθείς από τη δική του δραστηριότητα, που συνίσταται σε ένταση των προσπαθειών του, προκειμένου να αντιμετωπίσει με τις δικές του δυνάμεις τη ζημία, που του έχει προκληθεί. Η ουσιαστική εξήγηση της απόκτησης των εν λόγω εισοδημάτων, και ειδικά ο νόμιμος λόγος κτήσης τους, εδράζεται στην αυτόνομη δραστηριότητα του ζημιωθέντος, δηλαδή στις ενέργειές του, που πηγάζουν από την ελευθερία δράσης του ως ατόμου. Εύστοχα γίνεται δεκτό ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα του ζημιωθέντος είναι « δικό του θέμα ». Το ότι τα εν λόγω εισοδήματα ήταν δυνατόν να προβλεφθεί ότι, κατά την κοινή πορεία των πραγμάτων, θα αποκομίζονταν, αφού κάθε επιμελής και συνετός άνθρωπος επιτείνει τις προσπάθειές του όταν βρίσκεται σε δυσχερή θέση από οικονομική άποψη, ή το ότι τα εν λόγω εισοδήματα φαίνεται, εκ πρώτης όψεως, να συνδέονται αιτιωδώς με το ζημιογόνο γεγονός, δεν έχει σημασία και, ως εκ τούτου, πρέπει να αποβαίνουν υπέρ των ζημιωθέντων, διότι η εν λόγω δραστηριότητά τους, απότοκος της οποίας είναι η απόκτηση των εισοδημάτων αυτών, όχι μόνο υπερβαίνει το από τη διάταξη ΑΚ 300 προβλεπόμενο βάρος για τον περιορισμό της έκτασης της ζημίας τους, αλλά και διότι έχει αυτοτέλεια έναντι των εκ του νόμου συνεπειών του ζημιογόνου γεγονότος. Επομένως, ζημία και ωφέλεια, και στη συγκεκριμένη περίπτωση εισοδήματα από την αυτόνομη δραστηριότητα ως ατόμων των παρανόμως εκτός ενεργού υπηρεσίας τεθέντων στρατιωτικών, στηρίζονται σε διαφορετική αιτία η κάθε μία, οπότε ο τυχόν συνυπολογισμός των εισοδημάτων αυτών στη ζημία που έχουν υποστεί εξαιτίας της παράνομης αποστράτευσής τους, δεν βρίσκει έρεισμα στο νόμο, εκτός του ότι θα ήταν, ενόψει των συγκεκριμένων περιστάσεων, και αντίθετος προς την καλή πίστη (Α. Γεωργιάδη & Μ. Σταθόπουλου. Κατ' άρθρο ερμηνεία ΑΚ. Τομ. Β'. Έκδ. 1979, σελ. 90 – Μ. Σταθόπουλου. Γεν. Ενοχ. Δ' Τομ. Α'. Έκδ. 1978, σελ. 373 – Α. Γεωργιάδη Ενοχ. Δ. Γεν. Μέρος. Έκδ. 2015, σελ. 162 – 163 – Μ. Σταθόπουλου, Επιτομή Γεν. Ενοχ. Δ. Έκδ. 2004, σελ. 193 επομ. και 198 – Β. Παναγιωτόπουλου Ο συνυπολογισμός ζημίας και κέρδους. Έκδ. 2010, σελ. 220 – ΣτΕ 1618/2015 – ΣτΕ 296/2015 (μειοψ.) – ΣτΕ 1986/2014 – ΣτΕ 4441/2013 – ΣτΕ 1287/2013 – ΣτΕ 3606/2012 – ΑΠ 762/2007 και ΝοΒ 2007, 1561 – ΑΠ 537/2006 και Ελλ. Δνη 49,729 – ΑΠ 1278/2005 – ΑΠ 394/1997 ΝοΒ

1998,1425 επομ. – ΑΠ 523/1995 και ΝοΒ 1997,996 και ΕΕΝ 1996,426 – ΑΠ 880 και 642/1982 – ΑΠ 1286/1976 ΝοΒ 25,906 – ΔΕφΑΘ 4465,3666 και 3107/2013 – ΕφΠατρ. 137/2007 και 739/2006). Κατά συνέπεια λόγου προς τα προαναλυθέντα στο α΄ σκέλος του ερωτήματος αρμόζει αρνητική απάντηση.

[15]. Για το β΄ σκέλος του ερωτήματος το ΣΤ΄ Τμήμα του Ν.Σ.Κ. ομόφωνα κατέληξε στην ακόλουθη γνώμη: Η δικαστική απόφαση, με την οποία απαγγέλλεται – κατόπιν αποδοχής της σχετικής αίτησης ακύρωσης – η ολική ή η μερική ακύρωση της διοικητικής, κανονιστικής ή ατομικής ή γενικού περιεχομένου πράξης, που είχε προσβληθεί, έχει διαπλαστικό αποτέλεσμα. Μία τέτοια δικαστική ακυρωτική απόφαση καταργεί (εξαφανίζει) την ακυρωθείσα πράξη, ισχύει από τη δημοσίευσή της και ανατρέχει στο χρόνο έκδοσης της ακυρωθείσας πράξης, η οποία θεωρείται σαν να μην εκδόθηκε, και επαναφέρεται αυτοδικαίως η πραγματική και νομική κατάσταση που υπήρχε κατά τον χρόνο έκδοσης της ακυρωθείσας πράξης (Ε. Σπηλιωτόπουλου. Εγχειρίδιο Διοικ. Δ. Εκδ. 11^η, σελ. 584 με παραπ. στην ΣτΕ 4832 / 1987 – ΣτΕ 783 / 2012 – ΣτΕ 2309 / 2009 – ΣτΕ 2987 / 2002 κ. α. – Ν.Σ.Κ. 35 / 2014), η δε νέα πράξη που τυχόν εκδίδει η Διοίκηση ανατρέχει αναγκαίως στο χρόνο εκείνο και διέπεται από το νομικό και πραγματικό καθεστώς που ίσχυε τότε και όχι από το ισχύον κατά το χρόνο, κατά τον οποίο λαμβάνουν χώρα οι ενέργειες συμμόρφωσης προς την ακυρωτική απόφαση (ΣτΕ 783 / 2012 με παραπ. στις ΣτΕ 2258 / 2009, 2228 / 2005, 1523 / 2003, 2987 & 2130 / 2002, 4932 / 1995 – ΣτΕ 2309 / 2009 με παραπ. στις ΣτΕ 1540 / 2007, 3386 / 2006). Η Διοίκηση, στη περίπτωση συμμόρφωσής της προς δικαστική απόφαση, με την οποία ακυρώθηκε διοικητική πράξη, οφείλει, με θετικές ενέργειες, να προβεί στην αναδρομική αναμόρφωση της πράξης αυτής ή των νομικών καταστάσεων που στο μεταξύ διαμορφώθηκαν βάσει της ακυρωθείσας πράξης. Προς το σκοπό αυτό, (η Διοίκηση) οφείλει να ανακαλέσει ή να τροποποιήσει τις διοικητικές πράξεις που στηρίζονται στην ακυρωθείσα και να επαναλάβει τις πράξεις, που, κατά νόμο, υποχρεούται να εκδώσει, χωρίς τη νομική πλημμέλεια που διαπιστώθηκε με την ακυρωτική απόφαση, ώστε να διαμορφωθεί νομική κατάσταση σύμφωνη προς το νόμο, κατά την έννοια της ακυρωτικής απόφασης, προκειμένου να αποκαταστήσει τα πράγματα στη θέση, στην οποία θα βρίσκονταν, αν από την αρχή δεν είχε εκδοθεί η ακυρωθείσα πράξη ή αν δεν είχε λάβει χώρα η ακυρωθείσα παράλειψη (ΣτΕ 914/2013 – ΣτΕ 1571/2012 με

παραπ. στις ΣτΕ 2932/2010, 16/2009 και 3320/2003 – ΣτΕ 3319/2011 με παραπ. στις 4278 και 1832/2009, 1378/2007, 2522/2002, 915/2001 κ.α.). Το ειδικότερο περιεχόμενο και η έκταση των υποχρεώσεων συμμόρφωσης της Διοίκησης προσδιορίζονται από το περιεχόμενο της εκάστοτε δικαστικής απόφασης (π.χ. ΣτΕ 2689/2011 με παραπ. στις ΣτΕ 1619 και 1620/2006, 1305/2005, 2754/1993) και από το αντικείμενο της απαγγελθείσας ακύρωσης, δηλαδή από τη φύση και το είδος της ακυρωθείσας πράξης ή τα νόμιμα στοιχεία που συγκροτούν την παράλειψη, καθώς και από την κρίση ή τις κρίσεις πάνω στα ζητήματα, τα οποία εξέτασε το δικαστήριο και για τα οποία αποφάνθηκε στο αιτιολογικό της απόφασής του, δημιουργώντας ως προς αυτά δεδικασμένο για τη συγκεκριμένη περίπτωση (ΣτΕ 1512/2009 με παραπ. στις ΣτΕ 1986/2000 και Ολ. 2854/1985 – ΣτΕ 748/2009 – ΣτΕ 4297/2005 με παραπ. στις ΣτΕ 395/2000, 5907 και 4637/1995, 2350/1994 – ΣτΕ 3531/1999 με παραπ. στη ΣτΕ 5907/1995 – ΝΣΚ 35/2014)

[16]. Με βάση τα προαναλυθέντα, η Διοίκηση, όταν αποκαθιστά οικονομικά τους στρατιωτικούς, των οποίων οι διοικητικές πράξεις αποστράτευσης ακυρώθηκαν ως παράνομες με αποφάσεις των αρμοδίων διοικητικών δικαστηρίων, τότε ενεργεί αποκλειστικά και αυστηρά στο πλαίσιο της υποχρεωτικής συμμόρφωσής της προς τις εν λόγω ακυρωτικές αποφάσεις, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 95 παρ. 5 του Συντάγματος, όπως αυτό ισχύει μετά από την αναθεώρησή του με το Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων, του άρθρου 1 του ν. 3068/2002, των άρθρων 50 και 32 του π.δ. 18 / 1989 και του άρθρου 4 του ν. 702/1977, και, κατά συνέπεια, πρέπει να τους καταβάλει τις αποδοχές, που αντιστοιχούν στο χρονικό διάστημα της παράνομης αποστρατείας τους, αφαιρουμένων, βεβαίως, όλων των υπέρ του Δημοσίου νομίμων κρατήσεων, όπως π.χ. είναι οι κρατήσεις για υγειονομική περίθαλψη, για σύνταξη κ.λ.π., έστω και αν οι αποκαθιστάμενοι στρατιωτικοί δεν υποβάλουν προηγουμένως υπεύθυνη δήλωση προς την αρμόδια οικονομική υπηρεσία, με την οποία θα δηλώσουν ότι παραιτούνται από κάθε δικαστική ή εξώδικη διεκδίκηση των σχετικών με τις παραπάνω αναδρομικές αποδοχές οικονομικών αξιώσεών τους.

[17]. Για το γ' σκέλος του ερωτήματος διαμορφώθηκαν δύο γνώμες. Κατά την γνώμη της πλειοψηφίας, η οποία απαρτίσθηκε από τους Ιωάννη Διονυσόπουλο, Σπυρίδωνα Παπαγιαννόπουλο, Βασιλική Τύρου, Νικόλαο

Δασκαλαντωνάκη, Γεώργιο Ανδρέου και Ευαγγελία Σκαλτσά, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους [ψήφοι έξι (6)], στις περιπτώσεις των παρανόμως αποστρατευθέντων και, στη συνέχεια, δικαστικά δικαιωθέντων στρατιωτικών, οι οποίοι άσκησαν το ιδιωτικό επάγγελμα του ιατρού ή του μουσικού κατά το χρονικό διάστημα της παράνομης αποστρατείας τους, το μέρος των εισοδημάτων τους, το οποίο αποκτήθηκε από την τυχόν εκμίσθωση της εργασίας τους σε τρίτους, χωρίς, όμως, τη συνδρομή των προϋποθέσεων, όρων και συνθηκών, που προβλέπονται για τους εν ενεργεία συναδέλφους τους στρατιωτικούς ιατρούς ή μουσικούς (όπως π.χ. είναι η άσκηση του ιδιωτικού επαγγέλματος του ιατρού ή του μουσικού κατά τις απογευματινές ώρες της ημέρας, μετά από τη λήξη του νόμιμου ωραρίου λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών, πλην, βεβαίως, των ημερών που ο στρατιωτικός ιατρός έχει υπηρεσία εφημερίας σε στρατιωτικό νοσοκομείο, η άσκηση των ως άνω δύο ιδιωτικών επαγγελμάτων μετά από προηγούμενη άδεια των υψηλότερων κλιμακίων της στρατιωτικής ιεραρχίας) θα λαμβάνεται υπόψη κατά τον συνυπολογισμό του οφέλους στην ζημία και θα αφαιρείται από το καταβλητέο σε αυτούς χρηματικό ποσό, ενώ αντιθέτως, τα εισοδήματα, που απέκτησαν οι στρατιωτικοί ιατροί και οι στρατιωτικοί του μουσικού σώματος στο χρονικό διάστημα της ημέρας, το οποίο αντιστοιχεί στο επόμενο της λήξης του νόμιμου ωραρίου λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών, και κατά τις ημέρες που ο στρατιωτικός ιατρός δεν θα είχε υπηρεσία εφημερίας σε στρατιωτικό νοσοκομείο, δεν θα λαμβάνονται υπόψη κατά τον συνυπολογισμό του οφέλους στη ζημία και δεν θα αφαιρούνται από το καταβλητέο σ' αυτούς χρηματικό ποσό. [18]. Κατά την μειοψηφήσασα, όμως, γνώμη, η οποία σχηματίσθηκε από τους Ιωάννη-Κωνσταντίνο Χαλκιά, Αντιπρόεδρο του Ν.Σ.Κ. και Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα-Ασημακοπούλου [ψήφοι δύο (2)] όλα ανεξαιρέτως τα εισοδήματα, που απέκτησαν οι παρανόμως αποστρατευθέντες υγειονομικοί αξιωματικοί και στρατιωτικοί μουσικοί από την εκμίσθωση της εργασίας τους σε τρίτους κατά τη διάρκεια της παράνομης αποστρατείας τους, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον συνυπολογισμό του οφέλους στη ζημία και να αφαιρούνται από το καταβλητέο σε αυτούς χρηματικό ποσό, δεδομένου ότι στους υγειονομικούς αξιωματικούς και στρατιωτικούς μουσικούς η ιδιωτική άσκηση του αντίστοιχου επαγγέλματος κατά τις εκτός υπηρεσίας ώρες τελεί πάντοτε υπό την έγκριση του Αρχηγού του οικείου κλάδου (ή του Διοικητή του

σχηματισμού) που δεν είναι βέβαιο ότι θα εχορηγείτο και υπό ποιές προϋποθέσεις σε κάθε δεδομένη περίπτωση.

Απάντηση

Επομένως, στο τεθέν ερώτημα αρμόζει η εξής απάντηση.

[19]. Για το α' σκέλος του ερωτήματος (κατά πλειοψηφία). Η αρμόδια οικονομική υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας έχει κατά νόμο τη δυνατότητα να συνυπολογίσει στη ζημία, που έχουν υποστεί οι αποκατασταθέντες στρατιωτικοί, ύστερα από την ακύρωση από τα αρμόδια δικαστήρια των πράξεων της Διοίκησης, με τις οποίες είχαν παρανόμως αποστρατευθεί, τα εισοδήματα που τυχόν απέκτησαν από την εκμίσθωση της εργασίας τους σε τρίτους κατά το χρονικό διάστημα της παράνομης αποστρατείας τους. Στην περίπτωση, όμως, που τα αποκτηθέντα εισοδήματα είναι μεγαλύτερα σε σύγκριση με τις καταβλητέες στους αποκατασταθέντες στρατιωτικούς αποδοχές, ή ως άνω αρμόδια οικονομική υπηρεσία δεν νομιμοποιείται κατά νόμο στην αναζήτηση της σχετικής διαφοράς.

[20]. Για το β' σκέλος του ερωτήματος (ομόφωνα). Η Διοίκηση, σε συμμόρφωση προς τις σχετικές δικαστικές αποφάσεις, θα προβεί στην καταβολή των αναδρομικών αποδοχών προς τους αποκατασταθέντες στρατιωτικούς, έστω και αν αυτοί δεν υποβάλουν προηγουμένως, υπεύθυνη δήλωση προς την αρμόδια οικονομική υπηρεσία, με την οποία θα δηλώσουν ότι παραιτούνται από κάθε δικαστική ή εξώδικη διεκδίκηση των σχετικών με τις παραπάνω αναδρομικές αποδοχές οικονομικών αξιώσεών τους κατά τα ειδικότερα στις παραγράφους 15 και 16 της παρούσας Γνωμοδότησης εκτιθέμενα.

[21]. Για το γ' σκέλος του ερωτήματος (κατά πλειοψηφία). Στις περιπτώσεις των παρανόμως αποστρατευθέντων και, στη συνέχεια, δικαστικά δικαιωθέντων στρατιωτικών, οι οποίοι άσκησαν το ιδιωτικό επάγγελμα του ιατρού ή του μουσικού κατά το χρονικό διάστημα της παράνομης αποστρατείας τους, μόνο το μέρος των εισοδημάτων τους, το οποίο αποκτήθηκε με τη συνδρομή όλων των προϋποθέσεων, όρων και συνθηκών, που προβλέπονται για τους εν ενεργεία συναδέλφους τους στρατιωτικούς ιατρούς και μουσικούς, (όπως π.χ. είναι η άσκηση του ιδιωτικού επαγγέλματος του ιατρού ή του μουσικού κατά τις απογευματινές ώρες της ημέρας μετά από τη λήξη του νόμιμου ωραρίου λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών, πλην, βεβαίως, των ημερών που ο

ΓΧ

στρατιωτικός ιατρός έχει υπηρεσία εφημερίας σε στρατιωτικό νοσοκομείο, η άσκηση των ως άνω δύο ιδιωτικών επαγγελμάτων μετά από προηγούμενη άδεια των ανωτέρων κλιμακίων της στρατιωτικής ιεραρχίας), θα λαμβάνεται υπόψη κατά τον συνυπολογισμό του όφελους στη ζημία και θ' αφαιρείται από το καταβλητέο σ' αυτούς χρηματικό ποσό.

[22]. Επισημαίνεται ότι σε κάθε περίπτωση καταβολής αναδρομικών αποδοχών προς τους παρανόμως αποστρατευθέντες στρατιωτικούς, οι οποίοι αποκατεστάθησαν με δικαστική απόφαση, θα προηγηθεί η αφαίρεση από τις εν λόγω αποδοχές όλων των υπέρ του Δημοσίου νομίμων κρατήσεων, όπως π.χ. είναι οι κρατήσεις για υγειονομική περίθαλψη, για σύνταξη κ.λ.π.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 23 - 3 - 2016

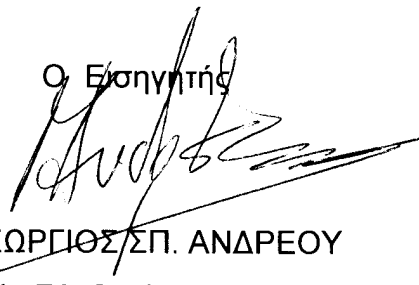
Ο Πρόεδρος του Τμήματος

Γ. Χαλκιάς

ΙΩΑΝΝΗΣ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ

Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Σ.Π. ΑΝΔΡΕΟΥ

Νομικός Σύμβουλος του Κράτους